БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веселин ВУЧКОВ,
член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор", от област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Наказателен процес), за нуждите на секция „Наказателноправни науки", обявен от Института за държавата и правото при БАН, ДВ бр. 87/31.10.2017
Заповед № РД-09-01/02.01.2018
на зам. директора на ИДП-БАН

Относно: *научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукция, представена от участника в конкурса*

Кандидат: доц. д-р Гергана Маринова Маринова

I. Обобщени данни за професионалната биография на кандидата

Доц. д-р Гергана Маринова е магистър от Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски" (1999). Била е съдебен кандидат в Софийски градски съд, а от 2000 г. до сега е на работа в Института за държавата и правото при Българска академия на науките – последователно заемайки длъжности съобразно научната йерархия в БАН. Била е научен секретар на Института за държавата и правото, както и Заместник-директор (2011 – 2017). От 2001 г. преподава в Академията на МВР. Била е член на Централната избирателна комисия (2011 – 2014); работила е като главен експертен сътрудник към Комисията по правни въпроси на 41-то ОНС и към Дирекция „Координация, взаимодействие, анализ и информация" при 43-то ОНС. През 2005 г. Г. Маринова добива образователната и научна степен „доктор", защитавайки дисертация на тема „Мярката за неотклонение задържане под стража" (докторантура на самостоятелна подготовка към ИДП-БАН). От 2010 г. е доцент към същия институт.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

Кандидатът е представил за участие в конкурса *една монография* и *пет статии*. Представените за оценка творби са изцяло нейно авторско дело; не са представени за оценка творби в съавторство.

Оценявайки поотделно и съвкупно представената научна продукция, бих откроил следните по-важни научни приноси:

Първо, най-значимият научен принос откриваме по повод института на споразумението в българския наказателен процес, който се явява част от правния мир в продължение на осемнадесет години и на който кандидатът е посветил отделно монографично изследване. Това е първото самостоятелно изследване на посочения наказателно-процесуален институт в българската литература; разбира се, по темата на споразумението са налице многобройни публикации, но те са част от разнородни и разностранни изследвания; докато монографията на доц. Г. Маринова е посветена конкретно на споразумението. Този институт обяснимо предизвиква дебати във всички правни системи, в които се прилага. Доц. Маринова умело разграничава *диференцираните процедури* и *особените правила* по наказателни дела, формулирайки типични характерни особености на диференцираните процедури; на тази основа, придържайки се към формулирани и по-рано тези, но изграждайки своя цялостна концепция, тя „разпределя“ производствата в *две разновидностни категории* (*диференцирани процедури* и *процедури извън този кръг*), придържайки се към критерия, който е дефинирала предварително. Намирам за напълно основателно примерното изброяване на онези *Особени правила, които не уреждат диференцирани процедури*: ускоряване на наказателното производство; делата за престъпления, извършени от непълнолетни лица; делата, подсъдни на военни съдилища; делата, подсъдни на специализираните съдилища; делата за престъпления, извършени от невладеещи български език лица. Това е несъмнен научен принос – както в теоретичен, така и в приложен план; при това – както по повод на действащи процесуални институти, така и насочен към бъдещето, тогава, когато законодателят реши да обогати интрументариума на диференцираните процедури и особените правила по наказателни дела.

Специално ще изтъкна приноса по повод авторовия анализ на един нов наказателно-процесуален институт, който се прилага от 05-ти ноември 2017 г. – *ускоряване на наказателното производство* (глава 26 НПК). Вярно е, че цялостната оценка на този нов институт все още е невъзможна, пък и много често това е въпрос и на гледна точка. Но анализът на доц. Маринова, включително и в критичен аспект, е подкрепен от сериозни аргументи (авторът подкрепя идеята да се възстанови отменения институт по глава 26 НПК отпреди измененията от м. август 2017 г.). Още по-широко са разгърнати аргументите в

представената за рецензиране статия „Бързината на наказателния процес“, публикувана през 2016 г. Не само по повод новия институт на ускоряването, но и на другите относими институти, авторът представя солидни и последователни изложения, особено, когато става дума да се подкрепи нуждата от диференциация и да се защитят диференцираните процедури.

Второ, ще изтъкна като отделен научен принос в монографията *сравнително-правния преглед на споразумението* по наказателни дела (състояние на въпроса в правните системи на САЩ, ФРГ и Италия). Този преглед не е направен самоцелно – отчетен е и българският контекст. Посочени са положителните и негативните страни на института в САЩ (където той е най-разпространен), ФРГ (включително през призмата на практиката на Конституционния съд и на Върховния съд), Италия. Детайлно са представени историята, предпоставките, участващите лица, формата и последиците от института на споразумението в трите правни системи. *Напълно съм съгласен с обобщението на автора, че въпросът за приложното поле на споразумението в крайна сметка е по-скоро въпрос на наказателна политика, отколкото въпрос строго теоретичен, а – бих добавил – и въпрос, изискващ за решаване единствено съображения от чисто практическо естество*.

По темата за споразумението по наказателни дела ще посоча като съпътстващи приноси изводите, формулирани по повод състоянието на проблема в български условия: история на споразумението съобразно националния НПК, участници, съдържание, процедури (в двете наказателно-процесуални фази). Специално следва да се отбележи богатото позоваване на съдебна практика (тълкувателна и конкретна), включително и на особените мнения на част от съдиите. Несъмнено полезни са и конкретните предложения за усъвършенстване на правната уредба на споразумението.

Отделно от представения монографичен труд – следва да подчертая и разнообразието в научните интереси на кандидата, забелязано в тематиката на статиите, представени за участие в конкурса. Анализирани са такива дискусионни и динамични (като правна уредба) институти като: специалните разузнавателни средства през призмата на ЕКПЧ, правото на устен и писмен превод по наказателни дела през призмата на правото на ЕС и българското законодателство, правомощията на касационната инстанция по наказателни дела, мерките за неотклонение (те се явяват отдавнашен научен интерес на доц. Маринова).

III. Литературна осведоменост и компетентност

В текста на монографичния труд *източниците* от библиографския списък са цитирани уместно и коректно. Цитирани са 67 библиографски единици, сред които 31 бр. на кирилица и 36 бр. на латиница. Общо са

направени 194 бр. позоваванията под линия. Всичко това свидетелства за значителната информационна осведоменост на докторанта.

В придружителната справка е представен и списък на забелязаните цитирания на трудове на доц. Маринова от други автори (общо 62 бр.), което свидетелства за познаване на нейните изследвания и добро ползване в научния обмен, включително и от страна на автори извън България.

IV. Лични впечатления

Познавам доц. Г. Маринова от 2001 г., когато започна преподавателска дейност в Академията на МВР. Мога да споделя отличните впечатления от педагогическата ѝ работа – както в редовните бакалавърски курсове на факултет „Полиция“, така и в редица задочни магистърски програми.

V. Критични бележки и препоръки

Ще си позволя отправяне на следната критична бележка по повод представените за оценка авторски трудове:

Монографичният труд, посветен на споразумението в българския наказателен процес, отделя прекомерно място за анализ на разпоредбата на чл. 356, ал. 4 НПК, съпоставена с разпоредбата на чл. 219, ал. 2 НПК. Става дума за конституирането на централния субект по защитата при провеждане на бързо досъдебно наказателно производство – обвиняемия (чрез ползването на една фикция). Изводите, които прави авторът, са безспорно верни, а изложените аргументи са последователни и убедителни. Следва да се има предвид, обаче, че в почти 100 % от случаите в процесуалната практика разпоредбата на чл. 356, ал. 4 НПК не намира приложение, доколкото – въпреки наличието на такава възможност (за ползването на фикцията) – разследващите органи конституират централния субект по защитата при провеждане на бързо производство (а до 05-ти ноември 2017 г. – и при провеждане на незабавно производство) чрез издаване на изричен процесуален акт (постановление за привличане), по подобие на общия ред. Такова поведение на процесуалната практика намирам за уместно, а критиката ми е единствено заради големия обем от труда, посветен на посочената фикция. Намаляването на този обем за анализ би могло да се компенсира сполучливо чрез отделяне на по-голямо внимание и чрез по-разгърнато изложение на тематиката за същността на диференцираните процедури (глава първа, точка първа на монографичния труд), например.

VI. Заключение

Оценявайки представената за рецензиране научна продукция, както и съобразявайки по съвкупност останалите оригинални научно-изследователски трудове на кандидата, споделяйки и отношението ми

към педагогическата, професионалната и експертна дейност на кандидата, с увереност формулирам своето *положително заключение* за избор на Гергана Маринова на академичната длъжност „професор“.

18-ти януари 2018 г. Член на журито: .....
гр. София /проф. д-р В Вучков/